

SVEUČILIŠTE U ZAGREBU
GRAFIČKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

Valerija Bunčić

Sveučilište u Zagrebu
Grafički fakultet

Studij: Grafička tehnologija – smjer dizajn grafičkih proizvoda

ZAVRŠNI RAD

FOTOGRAFIJA KAO NOSITELJ INFORMACIJE U NOVINARSTVU

Mentor:

dr. sc. Mikota Miroslav

Student:

Bunčić Valerija

Zagreb, 2015.

SAŽETAK

Fotografija je sama po sebi nositelj informacije, zabilježuje ljude i događaje koji čine vijest te daje drugu dimenziju tekstualnoj poruci. Ona čitateljima omogućuje da svjedoče o događajima u kojima nisu sudjelovali. Slika sa prikladnim natpisom izaziva čitatelja da pročita daljnji dio teksta kako bi dobio uvid u priču, a pitanje je zapravo koliko je ta slika povezana sa člankom i koliko je istinita. Naime, u posljednje vrijeme često se preispituje istinitost fotografije jer ona može namjerno ili slučajno čitatelja navesti na pogrešan zaključak. Nadalje, samom pojavom digitalne fotografije i mogućnosti obrade fotografija, sve više se sumnja na njihovu istinitost jer se na računalnu vrlo lako da manipulirati fotografijom. Stoga je bitno da fotografi i urednici imaju na umu interes etike i etičkog ponašanja. Etika kao primarna struktura utječe znatno na informacije tj. na riječi i fotografije koje se izlažu javnosti odnosno čitateljima. Njezin cilj je da su čitatelji što bolje obavješteni i to na najpravedniji način.

Ključne riječi: fotografija, etika, čitatelji, informacija

SADRŽAJ

1.UVOD.....	1
1.1Cilj rada	1
2.TEORIJSKI DIO	2
2.1POVIJESNI RAZVOJ FOTOGRAFIJE	2
2.2NOVINARSTVO KAO ZANIMANJE	7
2.2.1Razvoj.....	7
2.2.2Novinarstvo i novi mediji	9
2.2.3Budućnost novina i tiska.....	10
2.3FOTOGRAFIJA U NOVINARSTVU	12
2.3.1Bitne stavke fotografije.....	12
2.3.2Fotografija kao informacija.....	13
2.3.3Fotonovinarstvo.....	15
2.4FOTO-TIPOVI	16
2.4.1Kratkoročno	16
2.4.2Dugoročno.....	16
2.5UTJECAJ FOTOGRAFIJE NA ČITATELJA	17
3.EKSPERIMANETALNI DIO.....	18
4.REZULTATI I RASPRAVA	19
5.ZAKLJUČAK	27
6.LITERATURA.....	28
7.POPIS SLIKA	30

1. UVOD

1.1 Cilj rada

Fotografija je privlačna sama po sebi, dok listamo knjigu ili novine, lakše razumijemo ono što piše, i brže zapamtimo o čemu se radi, jer nam fotografija daje vjernu sliku. Moglo bi se reći da ona zaustavlja vrijeme, nema prije niti poslije, već trenutak nastanka zapisa. Fotografija ima takvu moć, da nas vrati kroz vrijeme, omogućava nam osvježiti taj trenutak prošlosti, ali ne samo to već pomoću fotografije vidimo koliko se toga promjenilo oko nas. Na primjer, ako fotografiramo neki grad, i za nekoliko godina isto to fotografiramo, vidjet ćemo koliko se toga promjenilo i u nama će se probuditi sjećanje, daje nam zapravo informaciju o promjenama koje se događaju oko nas.

Međutim, razvojem tehnologije sve se promjenilo. Prije je fotografija snimljena i znalo se da je istiniti događaj na njoj, no danas, razvojem programa za obradu fotografske slike, istinitost je upitna. Pomoću programa možemo napraviti slike bilo koje vrste. Pogledajmo samo koliko se stvari u današnje vrijeme izobličuje od onog što stvarno jest. U filmovima se stvaraju slike koje ne postoje, ali mi uživamo u tome, fascinirani smo fantastikom, ali to je sve fantastika i izmišljeno, ne postoji. Obradene slike ne bude tolike osjećaje u nama kao one stvarne. Pitanje je koliko će se još toga promjeniti u budućnosti, da li će uopće postojati fotografija koja nije programski obrađena.

Kao što je spomenuto i ranije, fotografija je nositelj informacija, međutim koliko ona daje informacija i koliko je povezana sa člankom saznali smo u anketi koje se provela među studentima Grafičkog fakulteta te ostalim građanima. Cilj rada i same ankete je utvrditi značenje same fotografije, te što se prije uoči u novinama: tekst, naslov ili fotografija. Posebno je istraženo koliko se čitaju papirnatih novine u odnosu na internet portale, budući da kod papirnatih novina informacije i fotografije ostaju nepromjenjene, kada se jednom otisnu nemože se promjeniti, dok kod internet portala stvar je drugačija vijesti se konstantno mjenjanju i nadopunjuju.

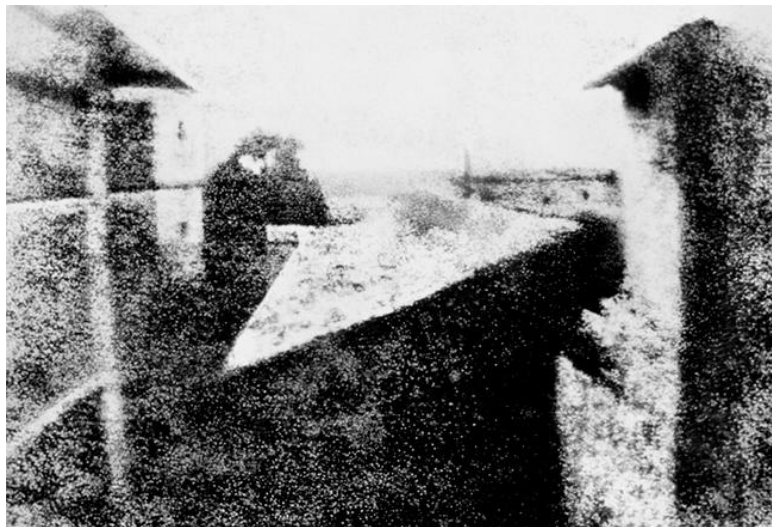
2. TEORIJSKI DIO

2.1. POVIJESNI RAZVOJ FOTOGRAFIJE

Već u 11. stoljeću počinju temelji fotografije, počevši od camere obscurae, koja u prijevodu s latinskog jezika znači mračna kutija, koju je tad osmislio Ibn al-Haytham. Prve camere obscurae su bile mračne prostorije. Naime, na jednom zidu te prostorije nalazila se rupica koja je služila kao objektiv te je kroz nju prolazila svjetlost koja se odbijala od vanjskih objekata te tako proicirala sliku koja je bila okrenuta naopačke na suprotan zid. [2] Nedostatak camere obscurae je što se fotografija nije mogla pohraniti te se camera nije mogla prenašati. U 17. stoljeću Johann Heinrich Schluze je napravio prvi fotoosjetljivi materijal.

Francuski izumitelj Joseph Nicéphore Niépce, 1826. godine napravio je prvu poznatu fotografiju (Slika 1.) u povijesti pod nazivom „Pogled s prozora u Le Gras“.

Fotografija je izrađena na ploči od kajala koja je bila polirana te premazana derivatom nafte, ekponiranje je trajalo 8 sati.

Slika 1. Joseph Nicéphore Niépce – Pogled s prozora, 1826.

Radio je na usavršavanju postupka izrade fotografije zajedno sa Daguerre sve do svoje smrti te je Daguerre nastavio i uspio napraviti prvu trajnu fotografiju pa je stoga i postupak nazvan po njemu – dageroskopija.

U istom stoljeću izumljena je tehnika nastajanja negativa te se takav postupak naziva kalotipija. Fox Talbot da je patentirao nekoliko mjeseci nakon Daguereova pronalaska. Pronašao je papir za razvijanje te proizveo negativ iz kojeg se moglo kopirati neograničeni broj pozitiva na drugi papir. [1]

„ Papir premazan otopinom srebrnog jodida u galnoj kiselini eksonira se, a nakon toga ponovno testira s galnom kiselinom. Nakon pojave vidljive slike fiksira se kalij bromidom. Poboljšanje tehnike je uvelo za fiksirane stabilniji i postojaniji hiposulfat. Za ekspoziciju je potrebno izlaganje svjetlu u trajanju od pola minute do nekoliko minuta. Talbotovo patentiranje je dosta ograničilo širenje ove tehnike.“ [3]

Slika 2. Obitelj Drašković na terasi dvorca

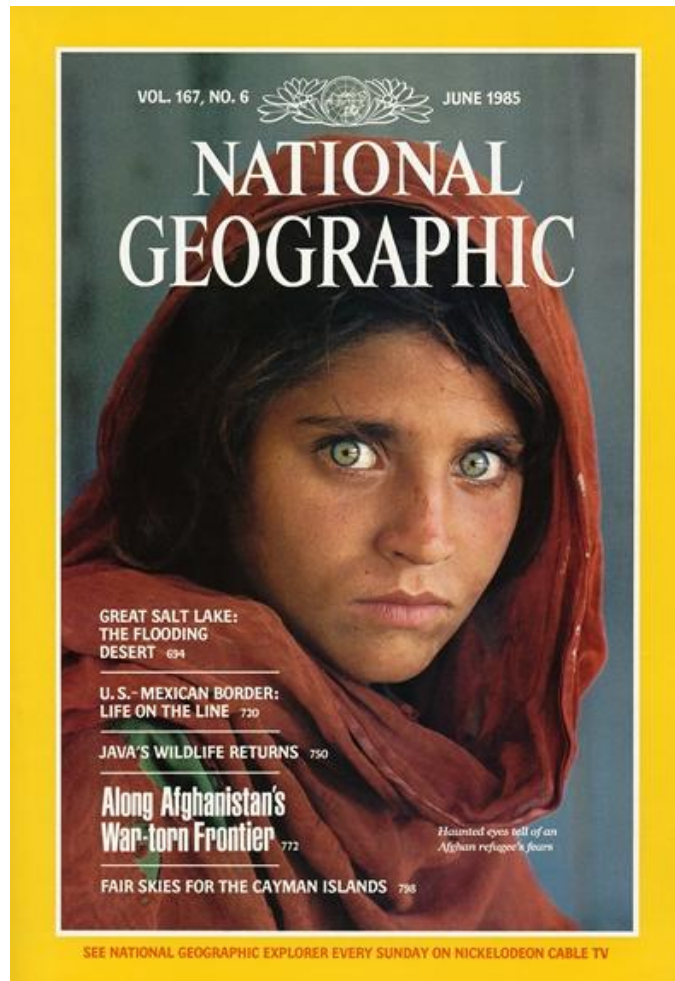
Zanimljivo je da je fotografija (Slika 2.) dio sačuvanog fotografskog albuma s 57 naljepljenih kalotipija koje prikazuju dvorac Trakošćan i obitelj Drašković. To je ujedno i jedno od najranijih i najcjelovitijih snimaka kulturnog dobra u Hrvatskoj. Nadalje, postupak kalotipije dalje se razvijao i usavršio zahvaljujući Georgeu Eastmanu koji je osnivač tvrtke Eastman Kodak Company.

Naime, on je izumio fotoosjetljivi materijal koji se stavljao na film koji je zapravo bio tanka prozirna celuloidna traka i s tim izumom je u povijest otišla tada nezamjenjiva fotografska ploča koja je bila premazana fotoosjetljivim materijalom.

Godine 1900. njegova tvrtka je pustila u prodaju prvi fotoaparat s ugrađenim filmom, koji bi se, nakon što bi se potrošila rola filma, vraćao u Kodak na razvijanje. Fotografije snimljene ovim fotoaparatom bile su crno-bijele jer tada još nije postojao film za fotografiju u boji. Sedam godina kasnije, braća Lumiere izumili su prvi film u boji koji je bio namjenjen širokoj upotrebi.

Međutim, još i prije su se radili eksperimenti sa slikom u boji, tako je 1861. Fizičar James Clerk Maxwell proizveo sliku u boji i to je bio prvi uspješni eksperiment. Prvi eksperimenti su se radili tako da su se koristile tri ili više kamera koje bi vršile ekspoziciju sa filterima u boji.[4] Prvi moderni kolor film bio je Kodachrome iz 1935. godine koji se zasnivao na tri obojene emulzije. Najbolju reklamu za film Stevea McCurryja je donijela jedna fotografija koja prikazuje portret afganistanske djevojke zelenih očiju te je 1985. objavljena na naslovnici National Geographic.(Slika 3.)

Slika 3. Afganistanska djevojka

Godine 2009. nažalost prestala je proizvodnja filma Kodachrome nakon 74 godine. Razlog je pad prodaje filmova zbog digitalne fotografije i zbog toga je tvrtka Eastman Kodak odlučila ugasiti svoj brend. [5]

Nadalje, sljedeće razdoblje počinje razvojem elektronike tj. razvojem digitalnih fotoaparata. Radi se zapravo o promjeni medija na koji se bilježi slika, ostale metode (ekpozicija i optika) ostale su iste kao i sami fotoaparati koji su zadržali stari oblik. Tim razvojem omogućen je i sam izum prijenosnog medija za pohranu podataka diskete koje su predhodnici memorijskih kartica te razvojem senzora. 1981. godine Sony je proizveo prvi digitalni fotoaparat po nazivom Mavica.

Slike su se pohranjivale na disk, a ne na film kako je to prije bilo i nisu se mogle pregledavati na samom fotoaparatu, već na televiziji.

Prvi pravi digitalni fotoaparati izašli su 1988. godine tzv. Fuji DS-1P. No, prvi funkcionalni fotoaparati su napravili inženjeri Steven Sasson u laboratoriju kompanije Eastman Kodak. Korištena je najnovija tehnika u to doba, CCD senzori sa 0,01 megapiksela i trebalo mu je 23 sekunde da pospremi sliku na magnetnu kazetu tzv. memoriju. 1990. godine bio je dostupan prvi komercijalni digitalni fotoaparat Dycam Model 1.[4] Već 1991. Na tržište je stigao Kodakov DCS 100 (Slika 4.) prvi profesionalni digitalni fotosustav za fotoreportere.

Slika 4. Kodak DCS 100

Prva komercijalna memorijska kartica CompactFlash pojavljuje se 1994. godine za digitalne fotoaparate.

Digitalni fotoaparati su od 2002. godine postali konkurencija klasičnim i po prvi puta bilježe veću prodaju od analognih fotoaparata. Kako pada cijena fotoaparata tako i klasični filmovi. Poduzeće Nikon početkom 2006. godine prestao je sa proizvodnjom klasičnih modela fotoaparata te se koncentrirao na proizvodnju isključivo digitalnih modela fotoaparata.[6] Kako se tehnologija razvijala tako su se razvijali i fotoaparati, video kamere postaju fotoaparati, a fotoaparati ostaju video kamere. Danas se digitalni aparati nalaze gotovo u svakom džepu, pod to se misli na mobitele. Tehnologija je u 20-ak godina napredovala te je očito da će mobiteli zamijeniti kompaktne digitalne fotoaparate, te se može reći da je njihova budućnost neizvjesna.

2.2. NOVINARSTVO KAO ZANIMANJE

2.2.1. Razvoj

Još od davnina ljudi su imali potrebu za novostima. Na početku su novosti bile pisane na kamenu ili metalu, postojali su i tzv. putujući pjevači koji su preci današnjih novinara, prenosili su novosti i događaje na sajmovima, dvorima i sl. Nadalje, do 15. stoljeća su se knjige umnožavale ručnim prepisivanjem, a samu prekretnicu u novinarstva donosi izum tiskarskog stroja 1455. godine. Te iste godine je tiskana Biblija u stotinjak primjeraka te je bila ujedno i prvi tipografski rad. U doba renesanse tiskali su se letci i djelili su se rukopisi s novostima o ratovima i ekonomijom. 1631. godine svoje prve novine La Gazette dobiva Francuska, kasnije u Švedskoj izlaze Post-och Inrikes Tidningar novine koje i dan danas izlaze ali samo u online izdanju. Tiskarstvo se usavršilo u 19. stoljeću izumom parne preše i rotacijom, kasnije i električnim strojevima. No, stoljeće prije, novinarstvo je bilo snažno obilježeno mislima prosvjetitelja i francuskom revolucijom. Pojavio se i novi oblik koji se posvetio obradi povijesnih, religioznih, političkih i sličnih tema. Prve uspješne novine koje su širile ideju Revolucionarnog rata tiskane su 1703. godine te su se proširile na New York i Philadelphiju. Nakon rata postojale su 43 novine koje su imale ideju širenja političkih ideja. 1791. godine omogućena je sloboda tiska, što je rezultiralo razvoju tiskarstva i novinarstva. Zanimljivo je da je 1850. godine postojalo 2526 različitih naslova novina i to zahvaljujući industrijskoj revoluciji koja je bila jedan od događaja koji je olakšao tiskanje novina, te je po prvi put uvedena fotografija u novinama.

Slika 5. Žuti dječak

Kasnije su se novine vizualno uređivale, naslovi su se podebljavali, uvodio se i humor, i nastalo je tzv. žuto novinarstvo ili žuta štampa. U tom žutom novinarstvu uvodile su se netočne i preuveličane informacije i to samo zato kako bi se povećala čitanost.

Podrijetlo tih novina je Yellow Kid (Žuti dječak) (Slika 5.) koji je bio najpoznatiji strip-junak i pojavljivao se u listu New York World koji se smatra jednim od najpoznatijih listova žutog novinarstva. [17] 90-ih godina 20. stoljeća pojavom televizije i interneta, novine su bile sve manje tražene, stoga su neke novine imale uz tisak i online izdanje. Od tada pa do danas, budućnost novina je upitna upravo zbog razvoja tehnologije i sve bržem pristupu novostima na internetu.

2.2.2. Novinarstvo i novi mediji

„S obzirom na multimedije odnosno internet razlikujemo tri posljedice koje su imali za novinarstvo, kako ih je definirao Klaus Dieter Altmeppen (1998, 2006): novi mediji postaju novim sredstvom rada (npr. on-line istraživanje), predstavljaju novi predmet izvješćivanja (tj. nastaju nove rubrike, stručni časopisi itd) i dovode do nastanka novih (novinarskih) proizvoda (ponuda na www, novine on-line itd)“ [7]

Danas se sve više koristi internet kako bi se saznale najnovije vijesti, stoga postavlja se pitanje hoće li novinarstvo opstati i da li će novinari biti uopće potrebni. Međutim, s druge strane, novinari su potrebni kako bi pojedincu omogućili preglednost u moru informacija i podataka i jamčili vjerodostojnost i važnost informacija budući da se pouzdanost podataka na internetu ne mogu provjeriti. Nadalje, novinari su ti koji traže i pronalaze vijesti i pišu događaje tj. izvještaj. Sve započinje novinarom i događajem u kojem se nalazi. Novinari će uvijek imati posla, bilo da izvještavaju novosti putem novina, radija ili internet portala.

„Tehnologija će se mijenjati, napredovat će, ali ljudi će uvijek željeti čuti dobre priče. Uvijek će postojati potreba da netko te dobre priče prenese, da ih ispriča. Ti pripovjedači dobrih priča oduvijek su bili i ostat će novinari“ [16]

Tehnologija je sve naprednija, stoga se novinari trebaju prilagođavati novom mediju i biti u koraku s time, te koristiti mogućnosti koje nude novi mediji (linkovi, dodaci kao ton i film i sl.). Nadalje, kod on-line novina trebati će stalno raditi na ažuriranju sadržaja zbog pritiska aktualnosti te će se tako primijentirati novinarski rad, bez obzira na tehničko znanje.

Većina ih smatra da novi mediji neće ukinuti novinarstvo nego da će se razviti novi profili kvalifikacija što znači da će nestati granice između novina on-line, radija on-line i televizije on-line. Dakle, dogodit će se ispreplitanje nekoć zasebnih područja.

Danas se ništa ne može dogoditi, a da nije izvješteno, ali je pitanje da li će biti obavijest na stranici novina ili na internet portalu. Činjenica je da internet portali daju mogućnost korisnicima brže pronalaženje informacija i novostima, te omogućava komentiranje npr. članka i iznošenje stavova, mišljenja o vijestima i sl. [15] Osim toga, vijesti se mogu nadograditi, izmijeniti, stoga zaključujemo da je novinarstvo putem interneta puno praktičnije nego novinarstvo na papiru.

2.2.3. Budućnost novina i tiska

Novine kao tiskani medij ne mogu konkurirati elektronskim medijima, a posebice internetu koji je brz i prepun internet portala i e-novina. Čitatelji se sve više informiraju putem interneta, stoga su novinske kompanije prisiljene ulagati veća sredstva u online izdanju tako da dolazi do zanemarivanja tiskanih izdanja. Međutim, veliki prihod je donio u neki slučajevima ubrzani porast internetskog oglašavanja da su neki izdavači uspjeli pokriti trošak tiskanim medija od te zarade, što znači da se na takvom primjeru može zaključiti da tiskana izdanja svakako imaju svoj prosperitet, samo je pitanje kako zadržati čitatelje tiskanih izdanja? Sva istraživanja pokazuju da su online izdanja mnogo čitanija od tiskanih što naizgled upućuje na negativan trend pada naklada, ali može imati i pozitivan utjecaj na daljnji razvoj tiskarstva. Kako bi tiskarstvo općenito moglo opstati, treba biti u koraku sa tehnologijom i konstatno se prilagođavati novom digitalnom dobu.

Istraživanje koje se provelo među mladima pokazuje da ljudi puno češće čitaju portale s novostima nego tiskane medije tj. novine.

„ 45,83% ispitanika čita internet portale s novostima svaki dan naspram 8,33% ispitanika koji čitaju papirnatu novinu svaki dan. Nadalje, čak 83,33% ispitanika čita internet portale s novostima barem jednom tjedno dok je kod papirnatih novina to puno manjih 50%. Velika je razlika i u broju ispitanika koji rijetko ili nikada čitaju papirnatu novinu (25%) i internet portale s novostima (6%). „[8]

Što se tiče samog interneta pokrenuto je istraživanje koje je proveo Pew Research Center u suradnji sa Sveučilištem Elon kojem je bio cilj predvidjeti budućnost interneta, točnije kako će izgledati internet 2025. godine.

„Do 2025. godine zaboravit ćete da internet uopće postoji, biti će dio svakodnevice, kao što je sad normalno da imate struju ili da veš perete u mašini. U budućnosti pristup informacijama trebao bi biti još lakši. Znanstvenici se nadaju da će to omogućiti veću jednakost među ljudima, jer će znanje svima biti dostupno. Drugi znanstvenici isključivo optimistični već smatraju da će ljudi u budućnosti živjeti u "transparentnom svijetu nalik onom u knjizi 1984 Georgea Orwella „[9]

Prednost interneta je ta što su informacije dostupne na bilo kojoj lokaciji i u bilo koje vrijeme, uostalom informacije odnosno vijesti se konstantno mijenjaju, nadopunjavaju za razliku od tiskanih medija.

Što se tiče samih časopisa usporedba časopisa i internet portala je slično kao i usporedba novinskih izdanja i e-novina.

Razlika je u tome što su časopisi nedavno počeli biti konkurencija tiskanim izdanjima jer je u posljednjih nekoliko godina ostvaren tehnološki napredak koji je omogućio njihovu egzistenciju u obliku koji je prihvatljiv društvu. Razvojem tablet računala napravljen je tehnološki skok koji je omogućio korisnicima iskustvo čitanja blisko tiskanim izdanjima. Časopisi slijede e-novine i oba proizvoda postoje u obliku koji je prilagođen tehnologiji tablet računala i pametnih telefona.

Nekada tiskani mediji nisu imali konkurenciju, no napretkom tehnologije i pojavom interneta to se promijenilo. Već se i samom pojavom radija i televizije tiskarstvo stavljalo u drugi plan, ali danas internet stavlja sve na zadnje mjesto. Sve više informacija pronalazimo putem interneta, portala i društvenih mreža, sve manje preko novina, radija i televizije. Međutim, tiskani mediji su ti koji najviše osjećaju utjecaj napretka tehnologije i suočavaju se sa padom čitanosti i naklada. Neke novine npr. nemamo u tiskanom mediju kao što su Net.hr, Telegraf, Index i sl.

„Nekadašnji glavni urednik 24 sata kaže: „Internet nije novinski neprijatelj broj jedan, nego je glavni neprijatelj novina njihova neremnost da se prilagođavaju novim uvjetima, tj. da prepoznaju što ljudi očekuju i smatraju relevantnim“[10]

No, većina ljudi nema mogućnost korištenja interneta kako bi pročitali vijesti, stoga im je tiskani medij nezamjenjiv.

2.3. FOTOGRAFIJA U NOVINARSTVU

2.3.1. Bitne stavke fotografije

Kada se piše o aktualnim vijestima, fotografija treba biti svježije snimljena. No, ako nije snimljena, možemo posegnuti u arhivu i naći fotografiju starijeg datuma kako bi čitateljima priča bila jasnija, a i zbog same preglednosti stranice novina. Većinom u internet portalima na više članaka stave istu fotografiju, što kvari čitateljima dojam o novinama tj. portalima.

„O tome koja će fotografija biti objavljena nikad ne odlučuje jedna osoba, najčešće se otvori diskusija između urednika fotografije, urednika stranice i grafičkog urednika. Izbor fotografije ovisi o vrsti priče koju ilustrira, o njezinoj poziciji na stranici, pa o dizajnu cijele stranice, o njezinoj korisnosti, osjetljivosti same teme i estetskoj kvaliteti slike.“ [11]

Uzimanje slika iz arhive nije rijetkost, međutim ako se već biraju, onda se trebaju birati pažljivo, kako kasnije nebi neopreznost štetilo redakciji. Čitatelji više vole svježije fotografije u odnosu na fotografije koje su uzete iz arhive i koje su već viđene na portalima. Nadalje, fotografija treba biti povezana sa određenim člankom, tako da je čitateljima poruka jasnija.

Što se tiče same karakteristike fotografije, vrlo bitna je boja jer ima mnoga svojstva i načine na koje djeluje na ljudsko oko, misli i emocije.

„Neusklađenost boja na fotografiji vidljiva je kao „kričavost“ i fotografija zbog toga djeluje kičasto i ružno. Boju u obradi fotografije možemo snažno mijenjati i postizati mnoge efekte. Možemo u pojačavati, „gasiti“, mijenjati joj ton, zasidenost i sl. Najbolje je o boji razmišljati prije samog okidanja fotografije i uklopiti ju u kompoziciju.“ [12]

Isto tako, ako radimo crno-bijelu fotografiju, bitna je igra svijetlo-sjene, odnosno kontrasti koji odlaze više do izražaja nego kod fotografije u boji.

2.3.2. Fotografija kao informacija

Fotografija bilježi stvarnost, dokumentira događaj, stoga je nazivamo dokumentarnom fotografijom, zapravo, realno gledano, dokumentarna može biti svaka fotografija jer bilježi određeni moment, događaj i prenosi određenu informaciju. Tu možemo svrstati ratnu, novinsku, socijalnu, sportsku i sl. jer stvara dokument i zabilježava trenutak koji se čuva da se ne zaboravi. Kaže se da slika govori više od tisuću riječi, no, da li stvarno fotografija može reći više? Dokumentarna fotografija se odvaja od ostalih žanrova jer poprima dublji značaj, i to je upravo ono što ju čini posebnim. Osim što bilježi trenutak kao i sve ostale fotografije, ima i svoju umjetničku i komencijalnu namjenu. Lewis Hine i James Van Der Zee smatraju se začetnicima dokumentarne fotografije. Zanimljivo je da je fotograf Hine svojim fotografijama djece kao radnike (Slika 6.), potaknuo izmjenu zakona za zaštitu djece radnika u SAD-u. [13]

Slika 6. Djeca kao radnici

Dakle, fotografi koji fotografiraju ovakvu vrstu fotografije izlažu istinitu i stvarnu sliku događaja, opisuje djelove su koji su nedosupni javnosti, bilježe taj trenutak i pošalju poruku svijetu. Takve fotografije su najčešće šokantne i zanimljive kako bi privukle pažnju. Cilj je da utječu na javnost i da se potaknu neke društveno-političke promjene.

Međutim, fotografije koje su nastale za vrijeme rata daju drugu dimenziju dokumentarnoj fotografiji. Služile su da prikažu javnosti vojnike kao junake, one su svjedoci ratu i događanjima koja su se zbivala tokom tog perioda. Danas dokumentarna fotografija ima najveću primjenu u novinarstvu.

„Fotografije koje gledamo u novinama su istrgnute iz konteksta i kao takve prikazuju zaleđen moment koji nam se uz odgovarajući tekst predstavlja kao istina. Ipak, dokumentarna fotografija nastoji vjerodostojno prenesti određenu sliku i time pruži javnosti stvaran i istiniti uvid u događanje.“ [13]

Nadalje, fotografija može biti stvaralačka i umjetnička. Umjetničku fotografiju stvara manji broj ljudi, i to samo zbog uživanja u ljepoti koja daje slika i za prenošenje neke umjetničke fotografije. Razvoj umjetničke fotografije kod koje autor, odnosno snimatelj unosi u sliku lični izraz, omogućili su motivi koji se snimaju, sama kompozicija slike, rasvjeta, materijali i sl. Tek potkraj 20. stoljeća bila je prihvaćena kao umjetnost, jer joj teoretičarinisu našli mjesta u tradicionalnom estetskom sustavu te se zbog novih grafičkih postupaka se više približila slikarstvu. Zatim se postepeno oslobađala utjecaja slikarstva i postala samostalna umjetnička vrsta sa specifičnim svojstvima. Nakon 1. svjetskog rata počinje novo doba za razvitak fotografije. U to vrijeme se fotografija nadahnula apstraktnim slikarstvom, te je utjecala na mnoge umjetnike, odnosno slikare. Fotografi našeg doba prihvaćaju sve mogućnosti koje se nude, od vjernog prikaza do apstraktne kombinacije. [14]

2.3.3. Fotonovinarstvo

Fotonovinarstvo je pričanje priče fotografijama odnosno vizualnim sredstvima umjesto riječima te prenošenje istine te pružanje zabave i informacija. Značajna je za masovne medija upravo zbog toga što prenosi istinitu i točnu informaciju o trenutnom zbivanju. Ono postoji još od vremena drugog svjetskog rata kada su se fotografije tj. snimke prenosile obiteljima kod kuće sa bojišta. Foto-novinarima je zadatak da prenose istinitu informaciju i etika mora biti primarna misao na umu svakog fotografa dok bilježi događaje. [18]

„Kao foto-novinar, morate shvatiti da nije vaš posao da pravite vijesti, nego da ih bilježite. Stoga, ako fotografirate sastanak dva gradska vijećnika i pomjerite ih da biste snimili bolju fotografiju, vi mijenjate istinu. Promijenili ste scenu. Ako vi sami na bilo koji način postanete dio price, onda vi zavodite publiku.“ [15]

Fotonovinarstvo je danas sastavni dio našeg života jer fotografije nalazimo svuda npr. u politici, umjetnosti, sportu i sl. U novinama bi fotografija trebala biti dodatak tekstu tj. sadržavati dodatnu informaciju, a ne biti samo prateći dio naslova. One nas vizualno povezuju sa pričom, daju nam točan i pouzdan dokaz događaja. No, ona je ponekad toliko rječita da ne treba uz nju biti tekst, međutim fotoreportet mora biti svjestan svog zadatka i slikom pogoditi bit vijesti i misliti na sadržaj.

„Fotografije se vide i shvaćaju kao nepromjenjiva istina. One nas vizualno povezuju s pričom i pomažu naše identificiranje s njom. Fotonovinari su odgovorni za dokumentiranje društva i očuvanje njegove povijesti.“ [19]

2.4. FOTO-TIPOVI

2.4.1. Kratkoročno

Kod kratkoročnog foto-tipa fotograf može imati više zadataka u jednom danu, ali neće imati puno vremena da ga provede na jednom mjestu, na kraju objavljuju jednu ili dvije fotografije kratkoročnih zadataka.

Postoje nekoliko vrsta zadataka: fotografije nastale na licu mjesta, dakle fotograf se nalazi na mjestu gdje se nešto zbiva i taj trenutak zabilježuje i stvara priču. No, ovaj zadatak može biti i opasan jer se fotograf može naći uhvaćen u neprimjedbe i sl. Zatim imamo portrete, to je zadatak koji se odnosi na ljude, urednici i pisci žele fotografiju osobe koja prati priču. Tematska fotografija omogućava fotografu da bude kreativan. Takve fotografije prate članke, međutim ne moraju nužno biti vijesti, već neki kreativan kutak, npr. fotografije za razglednice i sl. Divlja umjetnost ili divlje fotografije nastaju kada fotograf slika nešto izvan svog zadatka, npr. ima zadatak da poslika stanje na stadionu, ali primjeti sa strane nešto zanimljivo, recimo, malu djecu kako pjevaju i to poslika. Nadalje, imamo zadatak sporta gdje je novinarima dopušteno da budu pristrani i dopušteno im je navijati za svoj tim. Svaki će novinarski fotograf u nekom trenutku svoje karijere pokriti sportske događaje što je i zabavno. [15]

2.4.2. Dugoročno

Dugoročni foto-tipovi omogućuju fotografu da koristi fotografijeu širem krugu, a za to su zaslužna dva područja: priče u slikama i foto-eseji.

Priče u slikama nastaju sa jednog događaja koji se odvija u kratkom roku, npr. festivali, koncerti i sl. Fotograf priča priču s pomoć više fotografija.

Foto-eseji su nešto slični sa pričama u slikama, razlika je što takve fotografije nastaju u dužem vremenskom periodu i predstavljaju se publici na kraju određene priče. [15]

2.5. UTJECAJ FOTOGRAFIJE NA ČITATELJA

Kako je ranije spomenuto, imamo više žanrova fotografije, i svaka fotografije ima drugačije utjecaje na osobu. Kada uzmemo npr. album sa fotografijama, probude se u nama sjećanja, neka nostalgija na neko prijašnje vrijeme u kojem je slikana ta fotografija, jer upravo slike predstavljaju ljudsko sjećanje. Međutim, jasno je da su drugačija iskustva kada vidimo fotografiju koja je slikana u nekom prošlom vremenu i iskustvo koje proživimo onda kad je snimljena.

„Kad primjerice vidimo ogromnu zmiju u zbilji, to svakako nije isto iskustvo kao kad je ona snimljena na fotografiji i kad sada promatramo tu fotografiju.“[20]

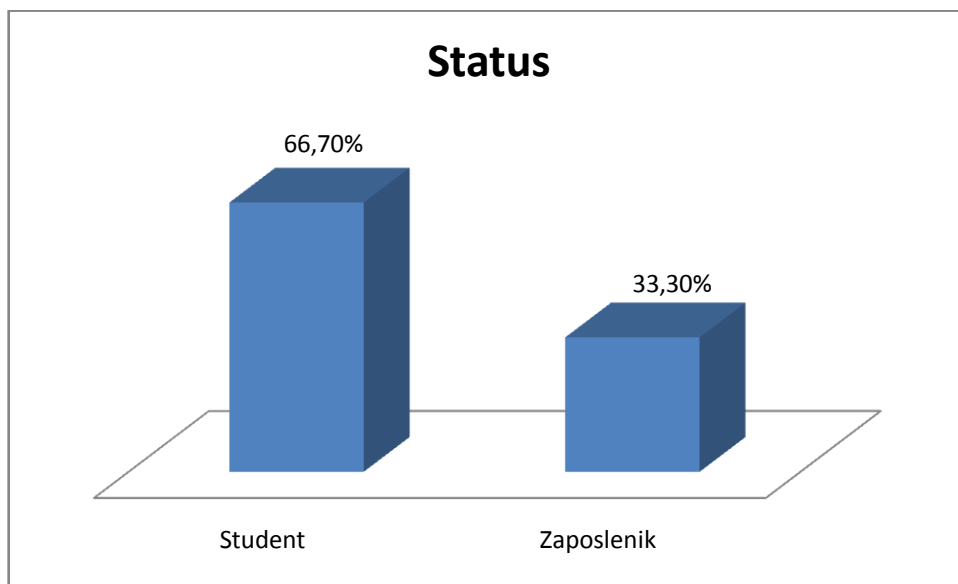
Može se reći da pregledom fotografija osvježavamo svoju memoriju.

No, fotografija ima i negativan učinak, jer kad snimimo neku fotografiju, mislimo da ne trebamo pamtit i sadržaj, jer uvijek možemo pogledat i prisjetiti se. Ali nije tako samo kod fotografije, nego i kod drugih stvari, npr. informacije koje su spremljene negdje u računalu nećemo pročitati i uložiti napor da zapamtimo, jer možemo pogledati kad nam treba. [21] No, istina jest da svaka osoba ima različite doživljaje određenih fotografija, i svaka fotografija ima različiti utjecaj. To možemo npr. usporediti i sa fotografijama koje služe kako bi se osvjestili pušači da prestanu pušiti. Netko bi to uzeo ozbiljno, dakle, fotografija bi utjecala na njega i poduze bi nešto po pitanju pušenja, dok na nekoga takva fotografija nema učinka. Kao što je i prije rečeno, svaka fotografija ima drugačiji utjecaj na osobu.

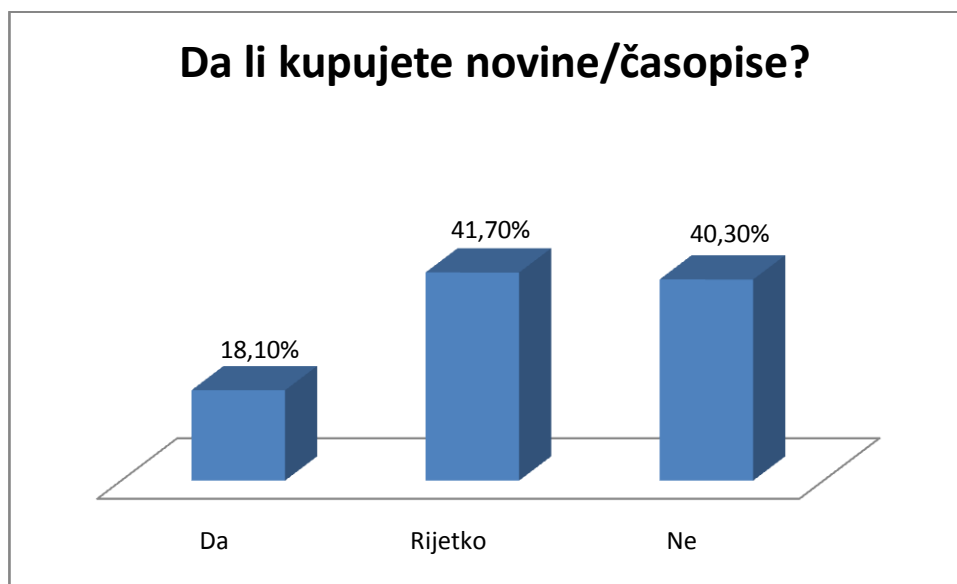
3. EKSPERIMANETALNI DIO

Kako bi se saznalo koliko je čitanje papirnatih novina aktualno i koliko je fotografija povezana sa određenim člankom, provelo se istraživanje anketom preko interneta među studentima Grafičkog fakulteta te ostalim građanima. Anketa se sastojala od 11 pitanja od kojih su prvih 5 vezana za status ispitanika tekupovinu i čitanje novina, a ostalih 6 pitanja vezana su za fotografiju, odnosno koliko je ona povezana sa određenim člankom.

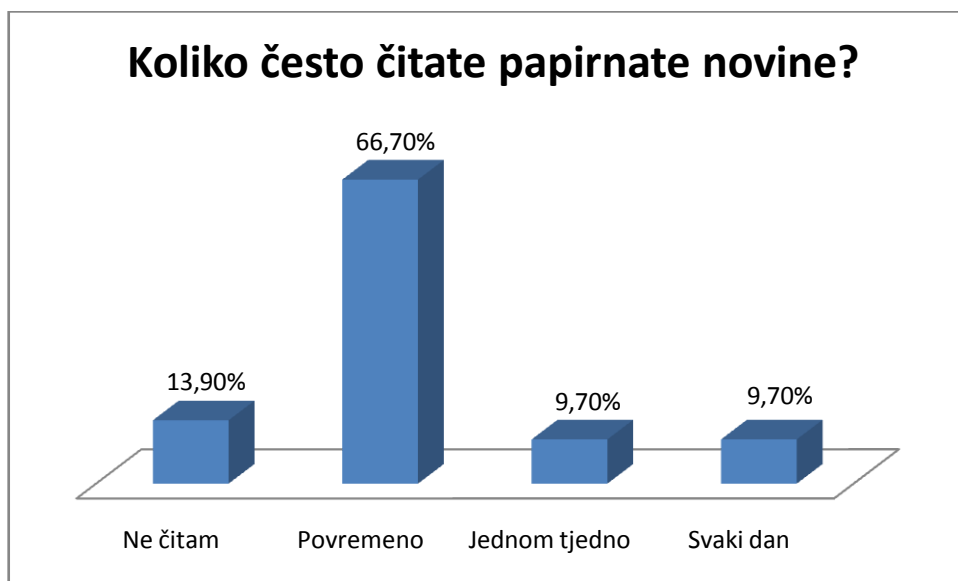
4. REZULTATI I RASPRAVA

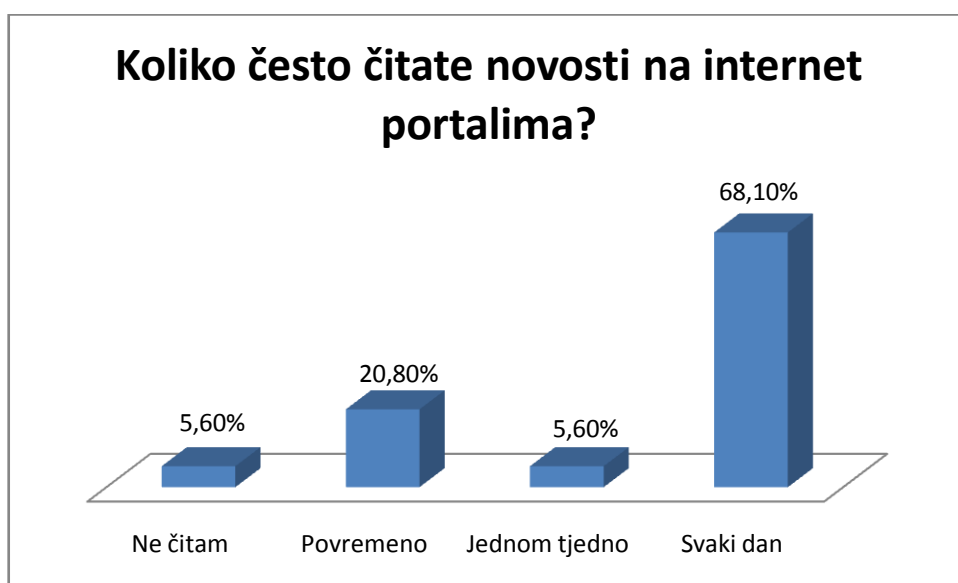
Slika 7. Grafikon 1. Status

Slika 8. Grafikon 2. Kupovina novina

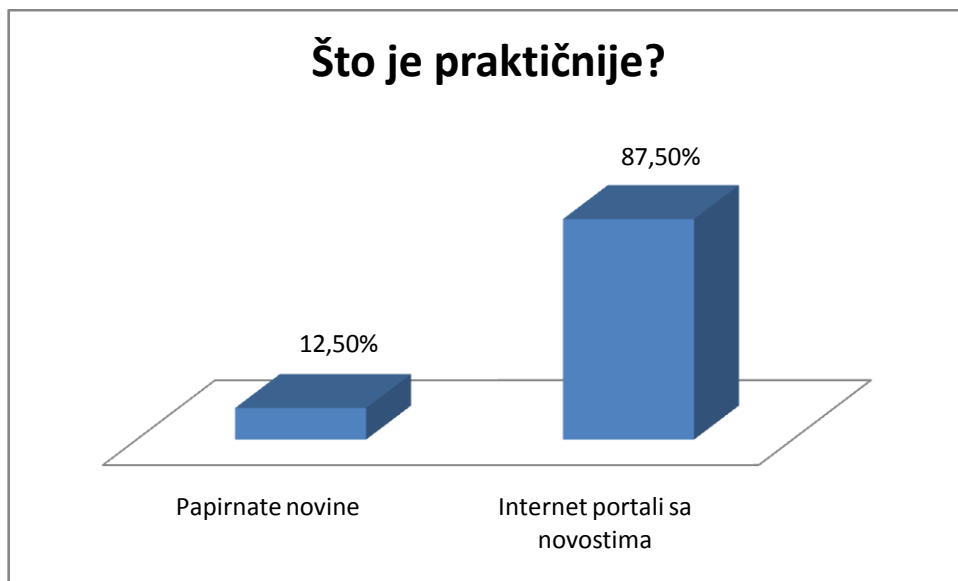

Slika 9. Grafikon 3. Čitanje novina

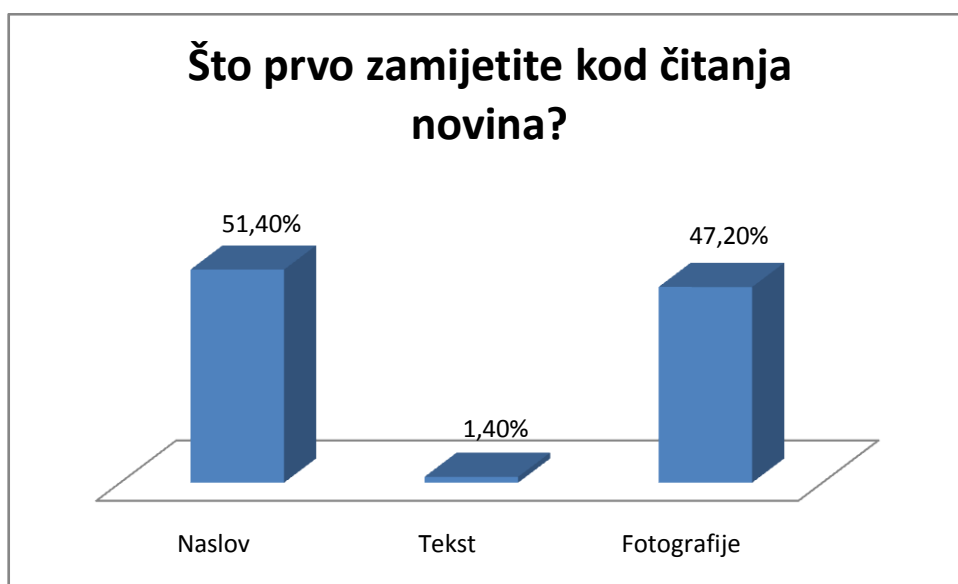

Slika 10. Grafikon 4. Čitanje novosti na internet portalima

Slika 11. Grafikon 5. Praktika

Slika 12. Grafikon 6. Opažanje kod čitanja novina

Znanstvenici se pribojavaju: Naš svemir možda je lažan?!

Je li filozof Rene Descartes zaista bio u pravu kada je tvrdio da ništa što čovjek percipira ili osjeća ne mora biti - stvarno? Neki znanstvenici tvrde da svakako jest

Srijeda, 05. 8. 2015. u 19:59 Piše: Marlin Zdelar

Ukoliko ste barem površno upućeni u računalne igre, poznato vam je da već danas postoje virtualni svjetovi u kojima se život odvija i bez izravnog utjecaja samog igrača. Izmjenjuju se dan i noć, likovi idu na spavanje, u lov, na posao i brinu o obitelji. To je, da skratimo priču - virtualna realnost.

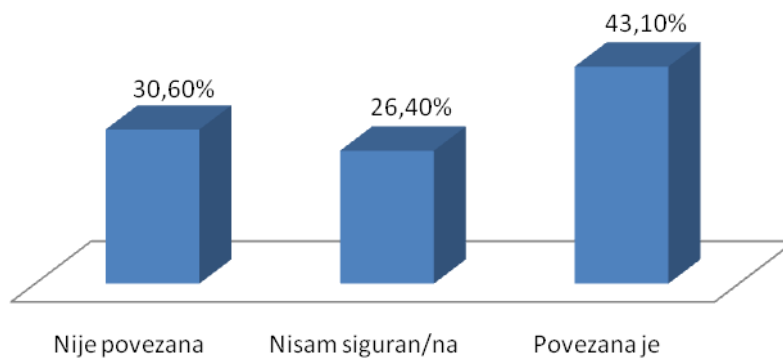
No, je li moguće da i naš svemir funkcionira upravo na tom principu? Je li moguće da smo mi samo pijuni u simulaciji koju je stvorila vrsta mnogo naprednija od nas? Je li moguće da živimo u matrici poput one iz filma *The Matrix*?

Dio znanstvenika boji se da je to svakako jedna od mogućnosti. Ipak, radi se o vrlo radikalnoj ideji u koju se dirnuti usude samo oni najhrabriji, piše *Daily Mail*.

- No za razliku od Matrixa, moguće je da naši mozgovi ne dobivaju inpute od simulatora, već da su i oni sami dio simulacije, tvrdi Nick Bostrom, filozof sa Sveučilišta 'Oxford'.

Koliko je fotografija povezana sa određenim člankom?

Slika 13. Grafikon 7. Povezanost fotografije sa člankom

Znanstvenici se pribojavaju: Naš svemir možda je lažan?!

Je li filozof Rene Descartes zaista bio u pravu kada je tvrdio da ništa što čovjek percipira ili osjeća ne mora biti - stvarno? Neki znanstvenici tvrde da svakako jest

Srijeda, 05. 8. 2015. u 19:59 Piše: [Marin Zdelar](#)

Ukoliko ste barem površno upućeni u računalne igre, poznato vam je da već danas postoje virtualni svjetovi u kojima se život odvija i bez izravnog utjecaja samog igrača. Izmjenjuju se dan i noć, likovi idu na spavanje, u lov, na posao i brinu o obitelji. To je, da skratimo priču - virtualna realnost.

No, je li moguće da i naš svemir funkcioniра upravo na tom principu? Je li moguće da smo mi samo pijuni u simulaciji koju je stvorila vrsta mnogo naprednija od nas? Je li moguće da živimo u matrici poput one iz filma *The Matrix*?

Dio znanstvenika boji se da je to svakako jedna od mogućnosti. Ipak, radi se o vrlo radikalnoj ideji u koju se dimnuti usude samo oni najhrabriji, piše [Daily Mail](#).

- No za razliku od *Matrixa*, moguće je da naši mozgovi ne dobivaju inpute od simulatora, već da su i oni sami dio simulacije, tvrdi [Nick Bostrom](#), filozof sa Sveučilišta 'Oxford'.

Slika 1.

Znanstvenici se pribojavaju: Naš svemir možda je lažan?!

Je li filozof Rene Descartes zaista bio u pravu kada je tvrdio da ništa što čovjek percipira ili osjeća ne mora biti - stvarno? Neki znanstvenici tvrde da svakako jest

Ukoliko ste barem površno upućeni u računalne igre, poznato vam je da već danas postoje virtualni svjetovi u kojima se život odvija i bez izravnog utjecaja samog igrača. Izmjenjuju se dan i noć, likovi idu na spavanje, u lov, na posao i brinu o obitelji. To je, da skratimo priču - virtualna realnost.

No, je li moguće da i naš svemir funkcioniра upravo na tom principu? Je li moguće da smo mi samo pijuni u simulaciji koju je stvorila vrsta mnogo naprednija od nas? Je li moguće da živimo u matrici poput one iz filma *The Matrix*?

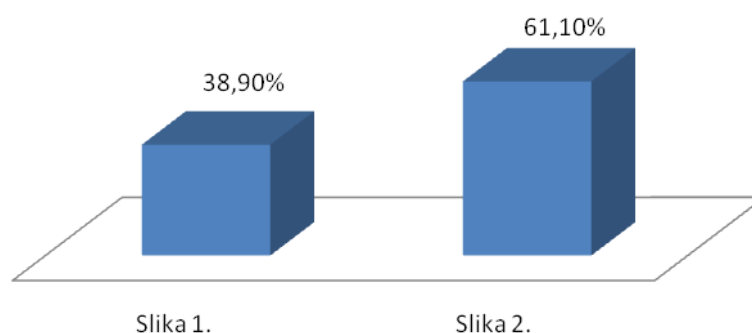

Dio znanstvenika boji se da je to svakako jedna od mogućnosti. Ipak, radi se o vrlo radikalnoj ideji u koju se dimnuti usude samo oni najhrabriji, piše [Daily Mail](#).

- No za razliku od *Matrixa*, moguće je da naši mozgovi ne dobivaju inpute od simulatora, već da su i oni sami dio simulacije, tvrdi [Nick Bostrom](#), filozof sa Sveučilišta 'Oxford'.

Slika 2.

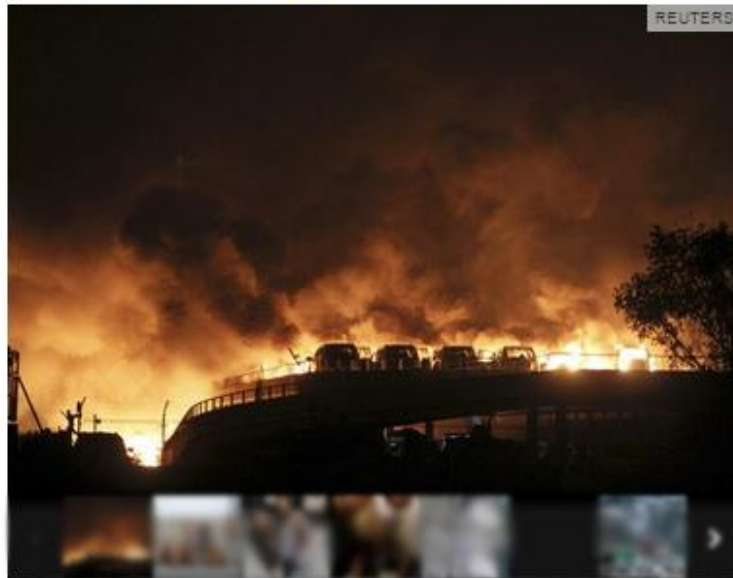
Koja od fotografija je više povezana sa člankom?

Slika 14. Grafikon 8. Povezanost fotografija sa člankom

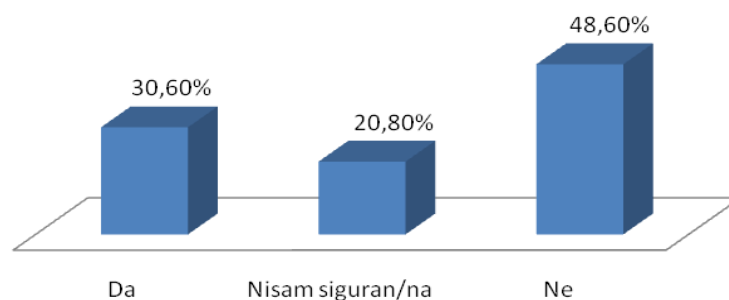
Gao Huaiyou iz Ureda za zaštitu na radu kazao je kako je među kemikalijama koje su eksplodirale bio natrijev cijanid koji je izuzetno toksičan i brzo ubija ljude

Subota, 15. 8. 2015. u 09:06 Piše: 24sata

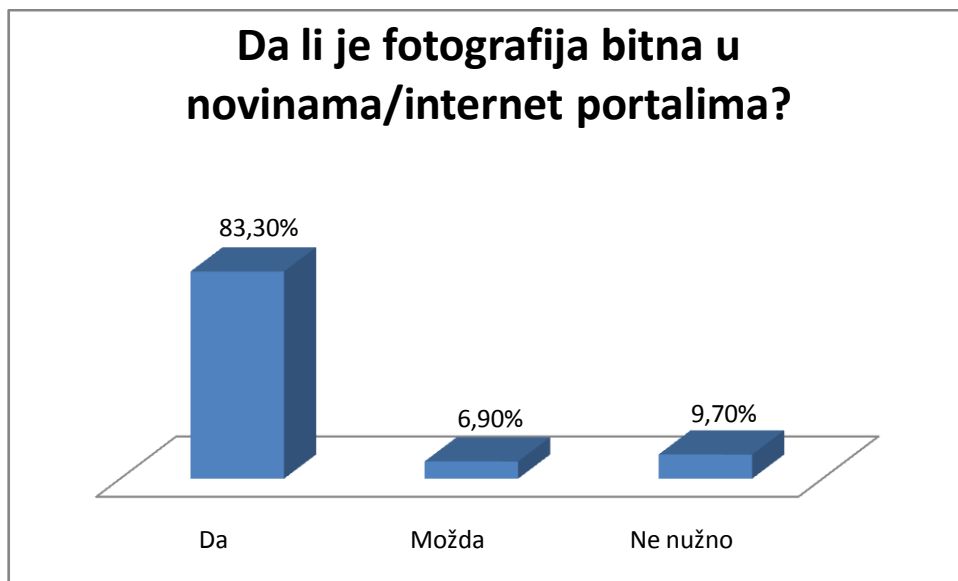

Nove eksplozije odjeknule su u subotu u kineskom gradu Tianjinu u skladištu opasnih kemikalija. Prva eksplozija zatresla je taj lučki grad u srijedu, a njezina jačina bila je kao da je eksplodiralo 20 tona eksploziva. Poginulo je najmanje 85 ljudi, a 700 ih je ozlijeđeno, dok su stotine ostale bez svojih kuća.

Da li ova fotografija daje dovoljno informacija tako da nije potrebno dalje pročitati članak?

Slika 15. Grafikon 9. Fotografija kao informacija

Slika 16. Grafikon 10. Važnost fotografije u novinama i portalima

Prvih šest grafikona (Slika 7.-Slika 12.) prikazuju koliko često ispitanici kupuju papirnate novine te koliko ih čitaju nasprem internet portalima. Prema rezultatima čak 41% ih rijetko kupuje novine, što je čak za 1% više od onih koji ih ne kupuju, 9% ispitanika ih čita svaki dan. (Slika 8.) Međutim, sve je to malo naspram 68% ljudi koji čitaju vijesti na internet portalima. (Slika 10.) Na pitanje što je praktičnije, bilo je za očekivati da će internet portali pobijediti nad papirntim novinama, 87% glasova je na strani internet portala, a 12% za papirnate novine.(Slika 11.) Nadalje, što se tiče samih novina, na pitanje što se prvo zamijeti kod čitanja, 51% glasova je pripalo naslovu, a 47% fotografijama, što je manje od očekivanog. (Slika 12.) Moglo bi se reći da naslov u novinama prevladava nad fotografijom, no, ono što je zapravo bitno ovdje je koliko je fotografija povezana sa daljnjim tekstom. U grafikonu 7. (Slika 13.) prikazana je originalna slika članka, pitanje je bilo koliko je ta slika povezana sa određenim člankom, 30% glasova je pripalo odgovoru da nije povezana, a 43% da je povezana. Nadalje, u sljedećem pitanju postavljen je isti članak ali sa različitom fotografijom i originalan članak, 38% glasova je pripalo originalnoj fotografiji članka, dok 61% je pripalo članku sa izmjenjenom fotografijom.(Slika 14.) Grafikon 9. (Slika 15.) prikazuje fotografiju požara, međutim 48% glasova pripalo je odgovoru da fotografija ne daje dovoljno informacija, a 30% da daje dovoljno informacija tako da nije potrebno dalje čitati članak. Realno gledano, fotografija ne može u potpunosti dati sve informacije kao npr. vrijeme zbivanja, ali je svejedno bitna u novinama i internet portalima što je potvrdilo 83% ispitanika. (Slika 16.)

5. ZAKLJUČAK

Fotografija nam daje informacije, ali nam ne može u potpunosti dati sve što nam treba. To se zaključilo iz samog istraživanja koje se provelo među studentima i ostalim građanima. Sam novinar mora izabrati fotografiju koja sadrži bit cijele priče i mora biti svježe snimljena, jer takvu čitatelji najviše preferiraju.

Nadalje, svaka fotografija na nas djeluje različito, nekima budi sjećanje, nekima emocije, nekima možda i ogorčenje, ako se radi npr. o nekoj dokumentarnoj fotografiji koja može prikazivati socijalno stanje ljudi, ratna stanja i sl.

Budući da se tehnologija stalno razvija, pitanje je koliko će se sama fotografija promijeniti. Naime, razvojem računskih programa pomoću kojih možemo obraditi digitalno fotografiju, iskrivljuje se sama istinitost sadržaja fotografije što dovodi do pitanja da li je realno što fotografija prikazuje ili je virtualno? No, tu se postavlja i pitanje budućnost novina i samog novinarstva. Internet je dominantan nad papirnatim novinama, i prije ćemo pogledati novosti na internet portalu nego otići do obližnjeg kioska po novine. Međutim, gledano s druge strane, opet ima ljudi koje više vole kupovati papirnate novine i osjetiti sam papir pod prstima. Dakle, zaključujemo da se tiskarstvo i novine neće ugasiti tako brzo, bez obzira na razvoj tehnologije jer još uvijek postoje pojedinci koji više preferiraju listanje papirnatih novina nego listanje po tablet računalima.

6. LITERATURA

1. [http://www.phos-graphis.blogger.index.hr/post/povijest fotografije/17932417.aspx](http://www.phos-graphis.blogger.index.hr/post/povijest_fotografije/17932417.aspx), Povijest fotografije, 27.07.2015.
2. <http://fotografija.hr/poceci-fotografije-camera-obscura/>, Počeci fotografije, 27.07.2015.
3. Mario Braun ALU 2008, 2009 Povijest fotografije i počeci fotografije, 29.8.2015.
4. <http://tomislavdekovic.iz.hr/povijest-fotografije/>, Povijest fotografije, 30.8.2015.
5. <http://m.tportal.hr/kultura/26237/Kodak-prestaje-proizvoditi-kultni-film.html>, Kodak prestaje proizvoditi kulni film, 30.8.2015.
6. http://repro.grf.unizg.hr/media/download_gallery/2.%20RAZVOJ%20DIGITALNE%20FOTOGRAFIJE%20KROZ%20POVIJEST%20Ak.god.%202013-14.pdf, Maja Strgar Kurečić, Razvoj digitalne fotografije kroz povijest, 30.8.2015.
7. <http://www.fes.hr/Ebooks/pdf/Uvod%20u%20znanost%20o%20medijima%20o%20komunikologiju/03.pdf>, Novinarstvo kao zanimanje, 24.8.2015.
8. <http://www.tiskarstvo.net/printing&design2013/clanciWeb/Prlic/Prlic.html>, Papirnate novine i e-novine u 21.st., istraživanja, 5.6.2015.
9. <http://tehnoklik.net.hr/tehnobiz/kako-ce-internet-izgledati-2025-godine>, Izgled interneta 2025. god., 6.6.2015.
10. <http://blog.dnevnik.hr/tena-zoricic/oznaka/novine>, Ima li svijetle budućnosti za tiskane medije, 5.9.2015.
11. <http://www.vecernji.hr/s-arhivom-pazljivo-838556>, Večernji list: S arhivom pažljivo, 1.9.2015.
12. http://os-fkrezme-os.skole.hr/upload/os-fkrezme-os/images/static3/887/attachment/osnove_fotografije.pdf, Osnove fotografije, 4.9.2015.
13. <http://www.crf.rs/rubrike/tekstovi/50/2012/02/29/dokumentarna-fotografija-kao-instrument-prikazivanja-istine-.html>, Dokumentarna fotografija kao instrument prikazivanja istine, 4.9.2015.
14. Opća enciklopedija, Jugoslavenski leksikografski zavod, Zagreb 1977., Umjetnička fotografija
15. <http://www.mrdjenovic.com teme/foto-novinarstvo/>, Fotonovinarstvo, 17.8.2015.

16. <https://bib.irb.hr/datoteka/596263.Internet-novinarstvo.pdf>, Internet novinarstvo, 4.9.2015.
17. <http://www.alfa-portal.com/kakvu-buducnost-ocekujenovinarstvo/>, Kakvu budućnost očekuje novinarstvo, 25.8.2015.
18. <http://www.svjetlorijeci.ba/clanak/190/zanimljivosti/zuto-novinarstvo>, Žuto novinarstvo, 8.8.2015.
19. <http://kristinabolcic.blogspot.com/2014/06/fotonovinarstvo.html>, Fotonovinarstvo, 10.8.2015.
20. <http://fotografija.hr/fotografija-govori-vise-od-tisucu-rijeci-1/>, Fotografija, 6.9.2015.
21. <http://www.obitelj.hr/fotografiranje-unistava-sjecanje/>, Fotografiranje uništava sjećanje, 6.9.2015.

7. POPIS SLIKA

Slika 1. Joseph Nicéphore Niepce – Pogled s prozora, 1826.	2
Slika 2. Obitelj Drašković na terasi dvorca	3
Slika 3. Afganistanska djevojka.....	5
Slika 4. Kodak DCS 100.....	6
Slika 5. Žuti dječak.....	8
Slika 6. Djeca kao radnici	13
Slika 7. Grafikon 1. Status.....	19
Slika 8. Grafikon 2. Kupovina novina.....	19
Slika 9. Grafikon 3. Čitanje novina.....	20
Slika 10. Grafikon 4. Čitanje novosti na internet portalima	20
Slika 11. Grafikon 5. Praktika.....	21
Slika 12. Grafikon 6. Opažanje kod čitanja novina	21
Slika 13. Grafikon 7. Povezanost fotografije sa člankom	22
Slika 14. Grafikon 8. Povezanost fotografija sa člankom	23
Slika 15. Grafikon 9. Fotografija kao informacija	24
Slika 16. Grafikon 10. Važnost fotografije u novinama i portalima	25